

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 7/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av polisförvaltningslagen och av vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 mars 2013 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av polisförvaltningslagen och av vissa lagar som har samband med den (RP 15/2013 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har kommunikationsutskottet lämnat utlåtande om ärendet. Utlåtandet (KoUU 8/2013 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Päivi Nerg, avdelningschef Kauko Aaltomaa, planeringsdirektör Sanna Heikinheimo och utredningsperson Kari Salmi, inrikesministeriet
- trafikråd Kimmo Kiiski, kommunikationsministeriet
- polisöverdirektör Mikko Paatero, Polisstyrelsen
- chef, polistråd Rauno Ranta, Centralkriminalpolisen
- chef, polistråd Kari Rantala, rörliga polisen
- avdelningschef Ilkka Hanski, skyddspolisen
- överdirektör Anneli Taina, Regionförvaltningsverket i Södra Finland

- överdirektör Kari Häkämies, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland
- överdirektör Jorma Pitkämäki, Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland
- överdirektör Timo E. Korva, Regionförvaltningsverket i Lappland
- överdirektör Terttu Savolainen, Regionförvaltningsverket i Norra Finland
- direktör för ansvarsenheten för förvaltningstjänster Teijo Mustonen, Regionförvaltningsverket i Östra Finland
- poliskommendör Jukka Riikonen, polisinnrättningen i Helsingfors
- förvaltningsutredare, kriminalkommissarie Heikki Mansikka-aho, polisinnrättningen i Södra Savolax
- utbildningsdirektör Petri Alkiora, Polisyrkeshögskolan
- direktör Heikki Riippa, Polisens teknikcentral
- sakkunnig i förvaltningsärenden Kristina Beijar, Svenska Finlands folkting
- olycksutredningsdirektör, direktör för skadeförebyggande Pekka Sulander, Trafikförsäkringscentralen
- verkställande direktör Pasi Nieminen, Automobilförbundet
- huvudförtroendeman Ari Huuskonen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- ordförande Antti Palola, Löntagarorganisationen Pardia rf

- ordförande Antero Rytkölä, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry, som representant också för Suomen Nimismiesyhdistys ry
 - transportexpert Petri Murto, Finlands Transport och Logistik SKAL rf
 - medlem, professor Timo Tervo, Finlands Trafikmedicinska Förening
 - ordförande Yrjö Suhonen, Finlands Polisorganisationers Förbund rf.
- Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
- justitieministeriet
 - finansministeriet
 - Riksåklagarämbetet
 - polisinrättningen i Södra Österbotten
 - polisinrättningen i Mellersta Österbotten
 - polisinrättningen i Lappland
 - överkonstapel, skolpolis Merja Rasingkangas, polisinrättningen i Uleåborg
 - polisinrättningen i Jakobstad
 - polisinrättningen i Österbotten
 - polisinrättningen i Norra Karelen
 - Nödcentralsverket
 - Tullen
 - Finlands Konsumentförbund rf
 - Moottoriliikenteen Keskusjärjestö
 - Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
 - Finlands näringsliv rf
 - Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
 - Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
 - Akava ry
 - F.d. chef för rörliga polisen Teuvo Veijalainen.

PROPOSITIONEN

I denna proposition föreslås det ändringar i polisförvaltningslagen, polislagen, passlagen, utlänningslagen, lagen om regionförvaltningsverken och föreningslagen. Avsikten är att fortsätta omstruktureringen av polisförvaltningen. I detta syfte föreslås förvaltningsreformer som gäller rörliga polisen, Polisens teknikcentral och polisens ansvarsområden vid regionförvaltningsverken. Det föreslås att rörliga polisen och Polisens

teknikcentral läggs ned som administrativa polisenheter. Rörliga polisens personal och uppgifter övergår i huvudsak till polisinrättningarna och Polisens teknikcentrals personal till Polisstyrelsen. Polisens ansvarsområden vid regionförvaltningsverken slopas, och de anställda och deras uppgifter överförs till Polisstyrelsen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2014.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ändringsprocessens bakgrund och utgångspunkter

Polisen är den myndighet som ansvarar för den inre säkerheten. Till polisens uppgifter hör enligt polislagen (493/1995 och 872/2011) att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga brott, reda ut brott och sörja för att brott blir fö-

remål för åtalsprövning. Polisen ska även utföra andra uppgifter som enligt särskilda stadganden åligger polisen samt inom ramen för sina uppgifter lämna var och en den hjälp han behöver.

Polisens organisation och ledningssystem har förnyats väsentligen sedan mitten av 1990-talet. I slutet av 1996 trädde en häradsreform i kraft. Då avstod man från det anrika systemet med länsmän. Polisdistriktens antal har minskat från 229 till 90 samtidigt som åklagar- och utmät-

ningsfunktionerna inte längre hör till polisen. Polisens förvaltningsstrukturereform Pora I har inneburit att 90 i hög grad samverkansbaserade polisrättningar reducerades till 24 från början av 2009 (FvUB 24/2006 rd—RP 72/2006 rd). Nästa skede i reformen av polisens förvaltningsstruktur genomfördes i början av 2010 (FvUB 7/2009 rd). I detta Pora II-projekt flyttades polisens högsta ledning från inrikesministeriet till ett nytt centralverk, Polisstyrelsen, och polisens redan nedbantade länsledning slopades helt.

Polisens nuvarande förvaltningsmodell har två nivåer. Inrikesministeriet ansvarar för styrningen och övervakningen av polisens verksamhetsområde. Polisstyrelsen är centralförvaltningsmyndighet under ministeriet och samtidigt högsta ledning för polisen. Riksomfattande enheter under Polisstyrelsen är centralkriminalpolisen, skyddspolisen och rörliga polisen samt Polisyrkeshögskolan och Polisens teknikcentral. Polisrättningen är lokal förvaltningsmyndighet under Polisstyrelsen. Dessutom finns det ett ansvarsområde för polisiväsendet vid tre regionförvaltningsverk.

Den aktuella propositionen anknyter till en ytterst betydande omstrukturering av polisförvaltningen, uppenbarligen den mest omfattande i den finländska polisens historia, nämligen PORA III-projektet. Projektets syfte är att vidareutveckla polisförvaltningens organisation och ledning enligt principerna för de föregående reformerna. Inledningen av det aktuella projektet har väsentligen påverkats av faktorer med anknytning till polisens strama ekonomi. Därför har man tvingats utgå från allmänna synpunkter på resultaten från reformerna Pora I och Pora II utan möjlighet att vänta på en mer detaljerad bedömning av projekten före beredningen av nya åtgärder. Lagförslagen i propositionen gäller endast en del av Pora III-reformerna. I själva verket handlar det om en helhet, också med beaktande av propositionen, och därför har utskottet i detta betänkande granskat och bedömt omstruktureringen av polisförvaltningen i sin helhet. Omstruktureringen siktar på besparingar om totalt 28,8 miljoner euro på 2016 års nivå.

Enligt propositionen bedömdes det i början av 2012 att upprätthållandet av polisens servicenivå med nuvarande tillvägagångssätt, resurser och strukturer leder till ett underskott på ca 70 miljoner euro fram till 2016. Vid regeringens ramförhandlingar våren 2012 drog man upp följande riktlinjer för en lösning för att möta den ekonomiska utmaningen: 1) en nivåhöjning av anslaget (till fullt belopp ca 30 miljoner euro på 2016 års nivå), 2) en tredje fas i omstruktureringen av polisförvaltningen (kostnadsbesparingar om ca 25—30 miljoner euro i synnerhet i ledningsstrukturerna, förvaltnings- och stödfunktionerna och lokalkostnaderna) och 3) en effektivisering av verksamheten för att kompensera minskningen av den operativa personalen. Dessutom ska besparingar på sammanlagt 10—15 miljoner euro göras i den operativa verksamheten. Den siffran omfattar utöver andra besparingar ett sparmål på 150—200 årsverken.

Polisens totala utgifter under de senaste åren visar att personalutgifternas relativa andel har sjunkit (75,7 % år 2007 och 71,4 % år 2012), lokalutgifternas andel har stigit något (8,4 % år 2010 och 9,2 % år 2012) och övriga utgifter (13,6 % år 2007 och 17,5 % år 2012), som omfattar bl.a. data- och kommunikationstekniska utgifter, har stigit.

Propositionen syftar till att öka effektiviteten i verksamheten och förenkla polisorganisationen. I propositionen ingår förvaltningsreformer som gäller rörliga polisen, Polisens teknikcentral och polisens ansvarsområden vid regionförvaltningsverken. Propositionen baserar sig i allt väsentligt på en framställning av projektarbetsgruppen för Pora III som också innehåller mer detaljerade bakgrunds- och statistikuppgifter om reformprocessen än propositionen (inrikesministeriets publikation 34/2012). Till helheten hör också slutrapporten av den arbetsgrupp som inrikesministeriet tillsatt för att rikta in utvecklingen av polisens resultatstyrning och resurser (inrikesministeriets publikationer 4/2012).

Med hänsyn till reformprojektets sammansatta natur och stora betydelse anser utskottet att målet för effektiviseringen av verksamheten inom de godkända ramarna bör vara att polisens

operativa resultat blir bättre eller hålls minst på nuvarande nivå. Den operativa verksamheten ska vara av hög standard när det gäller övervakning, larmverksamhet, brottsbekämpning och tillståndstjänsterna, och variationerna i kvaliteten på verksamheten får inte öka. Som nuvarande nivå fastställs i propositionen den genomsnittliga nivån för 2009—2011.

Rörliga polisen och trafikövervakningen

I propositionen föreslås det att rörliga polisen slås samman med den lokala polisen så att rörliga polisen läggs ned som separat administrativ enhet. Dess trafikövervakningsuppgifter och andra uppgifter omorganiseras samtidigt som de resurser som kanaliseras till funktionerna bevaras. År 2011 var det totala antalet anställda inom rörliga polisen i medeltal 668, varav 609 var polismän. I rörliga polisens specialuppdrag ingår för närvarande polisverksamheten vid Helsingfors-Vanda flygplats, uppgifter som hänför sig till republikens presidents säkerhet och att utgöra en polisreserv. I praktiken är trafikövervakningsuppgifterna och främjandet av trafiksäkerheten huvudparten av rörliga polisens arbetsbeskrivning.

Utskottet vill i sammanhanget notera att rörliga polisens uppgifter enligt den gällande polisförvaltningsförordningen (158/1996), som kompletterar lagen, omfattar bl.a. att följa utvecklingen inom trafiksäkerheten samt utveckla trafikövervakningsmetoder och, i samarbete med Polisens teknikcentral, apparatur som används vid trafikövervakning.

De anställda inom rörliga polisen ska övergå till polisnrättningen på det område där den berörda enheten för närvarande verkar. Omorganiseringen av rörliga polisens uppgifter har ett nära samband med organisationsreformen för den lokala polisen som planeras bli genomförd genom författningar på lägre nivå än lag.

Sammanslagningen av rörliga polisen och den lokala polisen har enligt propositionen betydande ekonomiska konsekvenser. Enligt det nuvarande arrangemanget anses parterna ha överlappande verksamhetsstrukturer som täcker hela landet. Vardera har sina egna ledningsstrukturer,

planeringsfunktioner, förvaltningstjänster, lokaler och transportmedel och egen övrig materiel.

Trafikövervakningen sköts för närvarande av både den lokala polisen, vars personalmängd grovt räknat är tio gånger så stor som hos rörliga polisen, och av rörliga polisen. Mätt i arbetstid står den lokala polisen för ca 55 procent och rörliga polisen för ca 45 procent av polisens trafikövervakning. Propositionen innehåller inga mer detaljerade uppgifter om hur trafikövervakningen ska genomföras eller vilka dess konsekvenser är. Den nuvarande modellen med två aktörer har utdömts som oändamålsenligt både i funktionellt och i ekonomiskt hänseende. Genom sammanslagningen kan man eliminera överlappande strukturer i lednings-, förvaltnings- och stödfunktionerna.

På grundval av sparmålen i propositionen kan arbetstiden inom administrativa stödtjänster minskas med 35 årsverken då rörliga polisen och den lokala polisen sammanslås. Eftersom trafikövervakningen bildar en homogen helhet inom ramen för den övervakning som den lokala polisen utför kan befälsuppgifterna minskas med 20 årsverken. Arbetsarrangemangen kring övervakningen av huvudvägarna ska ses över så att fler av den lokala polisens verksamhetsställen kan utnyttjas för trafikövervakning bl.a. för att det uppställda sparmålet om 0,5 miljoner euro i fråga om dagtraktamenten ska bli genomfört. Genom att man övergår till gemensam användning av transportmedel blir det enligt propositionen möjligt att öka deras användningsgrad och minska mängden materiel. I propositionen ingår sparmål för att minska antalet fordon: 80 bilar, 5 stora båtar och 8 motorcyklar.

Enligt en utvärdering som genomförts vid de olika polisnrättningarna gör sammanslagningen av rörliga polisen och den lokala polisen det möjligt att effektivisera lokalanvändningen vid cirka hälften av rörliga polisens nuvarande verksamhetsställen. Målet på 1,2 miljoner euro motsvarar cirka hälften av rörliga polisens nuvarande lokalkostnader.

Kostnadseffekterna av att trafikövervakningen sammanslås och rörliga polisens funktioner

omorganiseras beräknas på 2016 års nivå medföra besparingar om sammanlagt 6,4 miljoner euro.

Vid utfrågningen av sakkunniga ombads utskottet observera att en sammanslagning av rörliga polisen med den lokala polisen hotar försvaga trafiksäkerheten då resurserna för arbetet minskar, åtminstone i ett längre tidsperspektiv, och då den yrkesskicklighet som krävs för trafiksäkerhetsuppdrag med tiden försvagas. Kritik framfördes också i fråga om hur realistiska sparmålen är.

Utskottet konstaterar att rörliga polisen är en kompetent och högt värderad ansvarsmyndighet för trafikövervakning och annat trafiksäkerhetsarbete. Rörliga polisen har också effektiviserat sina funktioner ytterligare och gallrat i sina strukturer. Att sköta dess uppgifter med framgång i den förnyade organisationsstrukturen blir inte lätt. Utskottet identifierade betydande relaterade utmaningar i Pora III-projektet, och omställningen är inte nödvändigtvis riskfri. Men om reformen genomförs med framgång, vilket utskottet betonar och anser nödvändigt, finns det också möjligheter att utveckla trafiksäkerhetsarbetet i gynnsam riktning.

Utskottet betonar att trafikövervakningen och trafiksäkerhetsarbetet jämte varierande delområden när Pora III-projektet verkställs bör kvarstå minst på nuvarande nivå både kvalitativt och kvantitativt och i fråga om genomslag. En utmaning i sig är i det avseendet att få den lokala polisens personalresurser att räcka till för utryckningar och brottsutredning vilket kan leda till att mer av trafikövervakningens resurser måste tilldelas andra brådskande polisuppdrag.

Den goda nivån på trafikövervakningen ska inom Pora III-projektet tryggas bl.a. genom att koncentrera den lokala trafikövervakningen till den lokala polisen genom att varje polisinsättning får en trafikpolisfunktion. För att säkerställa styrning och ledarskap på riksnivå inrättas en nationell styrfunktion för trafiksäkerhet och trafikövervakning, så att man utnyttjar de resurser som redan finns vid rörliga polisen och vid Polisstyrelsen. Utskottet anser att man vid statistikföring av mängd, kvalitet och effekt i fråga om

trafikövervakning och övrigt trafiksäkerhetsarbete bör fästa vikt vid att materialet ska vara jämförbart med nuläget.

Dessutom observerar utskottet att övervakningen av den tunga trafiken som omfattar bl.a. övervakning av farliga ämnen och vilopauser för chaufförerna enligt EG-bestämmelserna, kräver specialiserad personal och specialredskap. År 2011 uppgick rörliga polisens övervakning av tung trafik till 48 årsverken medan den lokala polisen nådde 5 årsverken. Utskottet vill påpeka att övervakningen av tung trafik också framdeles bör förbli en specialfunktion och att man samtidigt måste se till att behålla de nuvarande specialisterna i uppdraget.

Andra åtgärder relaterade till trafiksäkerheten som ska genomföras är enligt utredning till utskottet bl.a. att förenhetliga och utveckla arbetssätten för trafikövervakningen i hela landet, att omorganisera automatövervakningen, att koncentrera utbildningen i trafikövervakning till Polisyrkeshögskolan och att utveckla den strategiska styrningen och resultatstyrningen för trafikövervakningen. Rörliga polisen fungerar för närvarande också som polisreserv. I propositionen konstateras bara att den lokala polisen ska utgöra en polisreserv på det sätt som senare planeras.

Vid sidan av det ovan sagda hänvisar förvaltningsutskottet till kommunikationsutskottets utlåtande KoUU 8/2013 rd som tar upp saken i ett brett perspektiv och åtminstone delvis mer detaljerat än detta betänkande.

Den lokala polisen och servicenätet

För närvarande finns det 24 lokala polisdistrikt. Förhållandena inklusive organisations- och ledningsstrukturer, personalmängd och arealer varierar. Propositionen ger vid handen att de 24 polisinsättningar ska decimeras till 11 från början av 2014.

Utskottet vill i sammanhanget understryka att bemyndigandet att genom förordning av statsrådet besluta om den lokala polisens verksamhetsområden enligt polisförvaltningslagen (110/1992) har kommit till under en annan administrativ indelning. Antalet polisdistrikt mins-

kar i samband med Pora III-projektet med ytterligare hälften av det tidigare. Utskottet vill påminna om att 6 § i polisförvaltningslagen gäller anordnande av det lokala polisväsendet. Utskottet har den uppfattningen att en minskning av antalet polisdistrikt mer än i den pågående förvaltningsstrukturen vore problematisk utan lagändring trots att de 11 nya polisinrättningarna med lokal karaktär har lokala funktioner.

I propositionen motiveras decimeringen av polisinrättningarna med att antalet polisinrättningar anses vara stort ur koncernstyrningsperspektiv. Ser man till förvaltningsresurserna kan större inrättningar enligt propositionen anses vara effektivare, eftersom man inom dem använder mindre arbetstid för administrativa stödfunktioner. Om man inrättade större polisinrättningar skulle detta skapa förutsättningar för mer enhetliga lösningar i fråga om lednings- och förvaltningsstrukturen.

Utskottet vill betona att med tanke på de polistjänster som medborgarna behöver - oavsett om de gäller brådskande uttryckningar, brottsbekämpning och brottsutredning, tillståndstjänster eller andra polisuppdrag - är tillgången och kvaliteten på tjänsterna väsentligare än koncernstyrningsperspektivet. En särskild utmaning i Finland är att det behövs en större mängd tjänster i tätorterna medan avstånden igen är stora i glesbygdsområden, trots att servicebehovet där är mindre. I sitt betänkande om Pora I-reformen tog förvaltningsutskottet på eget initiativ in i lagen en bestämmelse ur polisförvaltningslagen som ålägger polisinrättningen att se till att den medborgarservice som hör samman med polisens uppgifter finns tillgänglig i lika utsträckning och är av samma kvalitet inom distriktet (FvUB 24/2006 rd—RP 72/2006 rd). Motsvarande uppgift gäller också polisens högsta ledning på riksnivå. Verkningarna av Pora I-reformen har ännu inte utretts i grunden och vi känner inte heller till att ledningen för någon polisinrättning eller polisens högsta ledning skulle ha ställts till svars för brister i den rättvisa tillgången på tjänster.

Oron för polisens förutsättningar för att utföra sitt uppdrag på ett adekvat sätt hänger i hög grad ihop med polisens knappa resurser. I det av-

seendet innebär Pora III-projektet en välbehövlig lättnad i resursbristen hos den lokala polisen. Den lokala polisens personalstyrka ökar betydligt när rörliga polisen ansluts till den, och det bidrar till att underlätta skötseln av bl.a. brådskande uttryckningar. För att verksamheten ska effektiviseras pågår också andra separata utvecklingsprojekt såsom polisens nya affärssystem, Vitja, och utvecklingen av de elektroniska tjänsterna. Erfarenheterna av detta slag av utvecklingsprojekt har visat att de nya tekniska lösningarna är behövliga för att arrangera tidsenliga tjänster. Ändå har det inte visat sig lätt att kompensera för personalresurser genom tekniska förnyelser.

Utskottet erfar att från början av 2014 har Finland 11 huvudpolisstationer, 108 polisstationer och 32—42 samservicekontor med omfattande polistjänster. Där avstånden är långa finns det anledning att känna oro för polisstationernas resurser; i glest bebodda distrikt har de under åren åtminstone delvis blivit knappare. T.ex. Lapplands polisinrättning, som är störst i landet till arealen och inleder sin verksamhet i början av 2014, kommer enligt tillgängliga uppgifter att ha sex polisstationer med färre än fem poliser och på två av stationerna endast en om det inte avdelas mer resurser till dessa polisstationer.

Utskottet understryker att det går att utnyttja olika typer av planmässig polisverksamhet också i glest bebodda områden för att trygga polistjänsterna. Men för att det ska lyckas krävs en målmedveten, systematisk och välplanerad verksamhet vid sidan av att också polisstationerna har en sådan grundläggande personalstyrka att arbetet löper.

Det pågående Asiakaspalvelu 2014-projektet baserar sig på riktlinjer av statsminister Jyrki Katainens regering. Målet för utvecklingen av myndigheternas samservice är där att hela landet på kommunal nivå ska ha ett heltäckande nätverk av samservicekontor. Förvaltningsutskottet har för sin del betonat vikten av att utveckla samservicen i samband med lagen om ändring av lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007). I fråga om servicens innehåll har utskottet noterat att sam-

servicen ska erbjuda mer polistjänster än för närvarande (FvUB 21/2010 rd—RP 230/2010 rd).

Utskottet välkomnar riktlinjerna Asiakaspalvelu 2014-projektet att polisens kundtjänster ska erbjudas i alla samservicekontor. Utskottet betonar i det avseendet tjänsternas kvalitet och innehåll. Serviceställena med ett brett sortiment av tjänster kompletterar polisens nätverk av verksamhetsställen som inte får försvagas då samservice utvecklas. Kundtjänstprojektet har uppdragits att granska två alternativ, nämligen att samservicekontor ska finnas i antingen 129 eller 169 kommuner.

Hur de språkliga tjänsterna ska tryggas

De språkliga verkningarna av propositionen gäller både rörliga polisen och den lokala polisen. Rörliga polisen är en tvåspråkig myndighet, och finska är majoritetsspråk. Att personalen vid rörliga polisen överförs till polisrättningen i det distrikt där personalen nu arbetar innebär att i tvåspråkiga polisrättningsdistrikt förblir språkkunskapskraven i fråga om rörliga polisens nuvarande personal oförändrade. I enspråkiga polisrättningsdistrikt lindras språkkunskapskraven jämfört med nuläget.

I samband med strukturreformen för den lokala polisen, som trädde i kraft i början av 2009, bildades enligt 6 § 2 mom. i språklagen (423/2003) regionala enheter för att trygga tjänsterna på svenska. Enheterna är områdena för Rasborgs härad, Pedersöre härad, Korsholms härad, Närpes härad och Åbolands härad, och vid dessa enheter är uppgifterna och den språkliga statusen oförändrade i Pora III-reformen. Av tydlighetsskäl bör det påpekas att de regionala enheterna har inrättats för att trygga tjänsterna på svenska och de avses inte ha en särskild regional behörighet. En regional enhet kan givetvis också tilldelas särskilt ansvar för att utveckla tjänsterna på svenska inom hela polisrättningsområde. De regionala enheterna har bildats av härad som är tvåspråkiga och har svensk majoritet och de är till sin språkliga status tvåspråkiga med svenska som majoritetsspråk. Enheterna arbetar på svenska.

Den nya områdesindelningen för polisrättningarna i häraderna enligt den pågående omstruktureringen av den lokala polisens förvaltning inverkar också på polisrättningarnas språkliga indelning. Största delen av de distrikt för polisrättningarna i häraderna, som planeras bli indragna, ska från början av 2014 till sin språkliga status höra till de distrikt för polisrättningarna i häraderna vars språkliga status är den samma som hos de polisrättningar som planeras bli indragna. En del av distrikten för de enspråkiga polisrättningar som dras in hör i fortsättningen till distrikten för tvåspråkiga polisrättningar med finska som majoritetsspråk. Förvaltningsutskottet framhåller att omstruktureringen av den lokala polisens förvaltning ska genomföras så att de språkliga rättigheterna tryggas också i praktiken.

I propositionen konstateras att en person som har utnämnts till en ordinarie tjänst inom polisförvaltningen kan förflyttas till en av de nya polisrättningar som inleder sin verksamhet år 2014 trots att behörighetsvillkoren beträffande språkkunskaperna ändras. När en person till följd av omstruktureringen av polisförvaltningen övergår till en polisrättning med en annan språklig status medför detta dock ingen ändring i personens behörighet beträffande språkkunskaperna, som bestäms enligt situationen den 31 december 2013. Om en tjänsteman som har utnämnts till en viss tjänst söker en annan tjänst eller ett tjänsteförhållande för viss tid med andra behörighetsvillkor beträffande språkkunskaperna än den tjänst som tjänstemannen har utnämnts till, ska tjänstemannen särskilt visa att han eller hon har den språkkunskap som krävs.

Utskottet anser att den administrativa ändringen av den lokala polisens polisdistrikt kan leda till oskäligen konsekvenser på individnivå. Till exempel en erfaren och meriterad polisman som i alla avseenden uppfyller behörighetskraven för en ledig tjänst i en polisrättning bildad av ett eller flera härad som nu är enspråkiga uppfyller från nästa år inte längre behörighetskraven för samma tjänst i en ny tvåspråkig polisrättning, om han eller hon inte har visat den språkkunskap som krävs av en tvåspråkig myn-

dighet. Problemet kan leda till att den klart mest meriterade och mest erfarna polismannen inte väljs till tjänsten och att han eller hon inte längre har möjligheter att avancera ens i uppgifterna inom sitt tidigare polisdistrikt utan att visa den föreskrivna språkkunskapen. Det handlar i praktiken om äldre polismän som inte nödvändigt längre klarar av en språkexamen utan svårigheter. I lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) och i polisförvaltningsförordningen framgår bl.a. vilka kunskaper i finska och svenska som avkrävs polismän. Om förutsättningarna enligt lagens 9 § uppfylls kan statsrådet bevilja dispens från behörighetskraven. Om det bildas mycket omfattande polisdistrikt kan saken inte lämnas beroende av ett dispensförfarande, anser utskottet. Dessutom anser utskottet det ofrånkomligt att polismännens språkstudier ges konkret stöd särskilt där språkkunskapskraven blir striktare i samband med ändringar i förvaltningsindelningen.

Centralkriminalpolisen

Utvecklingsprojektet uppställer för centralkriminalpolisen ett sparbetning om 0,6 miljoner euro. Enligt propositionen ska centralkriminalpolisens verksamhet utvecklas så att den tydligt fokuserar på bekämpningen av organiserad och internationell brottslighet.

Av propositionen framgår också att antalet verksamhetsställen ska minskas och de resurser som är inriktade på bekämpningen av organiserad brottslighet tryggas. I samband med detta ser man till att också den lokala polisen har tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens att bekämpa den grävsta brottsligheten.

Utskottet anser att det i vilket fall som helst är viktigt att nätverket av verksamhetsställen förblir sådant att man inte äventyrar förutsättningarna för en effektiv brottsbekämpning och brottsutredning som hör till centralkriminalpolisens uppgifter. Dessutom uttrycker utskottet sin uppfattning om att trots att den lokala polisens enheter blir större finns det fortfarande ett alldeles uppenbart behov av att utnyttja centralkriminalpolisens erfarenhet och fördjupade kompetens

också vid utredning av annan grov brottslighet utöver den organiserade och internationella brottsligheten. Vissa yttringar av den grävsta brottsligheten kan den lokala polisen råka ut för så sällan att den inte får tillräcklig erfarenhet och delvis på sådan erfarenhet baserad specialkompetens för att kunna utföra specialiserad eller osedvanligt krävande brottsutredning.

Skyddspolisen

Reformprojektet Pora III föreslår inga särskilda ändringar i fråga om Skyddspolisen, utan Skyddspolisens nuvarande organisation och uppgifter anses vara ändamålsenliga. Ändå uppställs också för Skyddspolisen ett sparbetning om 0,2 miljoner euro. I det skede när omstruktureringen av polisens förvaltning ska verkställas planeras besparingarna bli genomförda genom att effektivisera skyddspolisens förvaltning, regionala verksamhet och lokalanvändning.

Polisyreshögskolan

Propositionen innehåller inga förslag i fråga om Polisyreshögskolan. Däremot framgår att ett sparbetning om 4,2 miljoner euro har uppställts för Polisyreshögskolan på 2016 års nivå. Utskottet erfar att personalen vid Polisyreshögskolan ska reduceras med 20 årsverken i samband med omstruktureringen av polisens förvaltning genom effektivisering av verksamheten. Polisyreshögskolans uppgifter utvidgas genom att utbildningen och upprätthållandet av yrkesskickligheten i trafikövervakning koncentreras dit. Jämfört med nuläget innebär det främst att rörliga polisens utbildningsuppgifter överförs på yrkeshögskolans ansvar.

Polisutbildningen jämte examensstruktur ska förnyas genom en särskild proposition. Också avgiftsbelagd verksamhet ska utnyttjas kraftigt. Vidare ska Polisyreshögskolans logiverksamhet omorganiseras och de studiesociala förmåner ska harmoniseras i överensstämmelse med andra yrkeshögskolor.

Polisens teknikcentral

Polisens teknikcentral köper i princip tekniska produkter i färdigt skick och säljer dem huvud-

sakligen till Polisförvaltningens enheter (86 %). De övriga kunderna är så gott som uteslutande aktörer inom statsförvaltningen. De anställda vid Polisens teknikcentral ansvarar till största delen för planerings- och utvecklingsuppgifter. Produktionsuppgifterna har huvudsakligen lagts ut på underleverantörer.

Det föreslås i propositionen att Polisens teknikcentral ska läggas ned som en separat administrativ enhet och dess uppgifter och personal huvudsakligen övergå till Polisstyrelsen, som utöver de andra uppgifterna ska ha hand om planering, utveckling och anskaffning av polisens materiel, utrustning och redskap. Produktions- och logistikuppgifter ska också i fortsättningen läggas ut på entreprenad. Utskottet betonar framför allt funktionalitet och kostnadseffektivitet i fråga om att genomföra utläggningar.

Utskottet instämmer i att de uppgifter som Polisens teknikcentral ansvarar för kunde skötas effektivare ur ett ekonomi-, verksamhets- och kundperspektiv, och att de inte kräver att centralen kvarstår som en separat myndighet. Mening- en är också att upphöra med produktionsverksamhet och mellanlagring och koncentrera sig på expertuppdrag inom anskaffning, utveckling och testning. Det bedöms att även administrationen kan effektiviseras om funktionerna organiseras under Polisstyrelsen men separat från högsta ledningens uppgifter i stället för att centralen utgör en självständig myndighet. Nettobesparing- en väntas bli 1 miljon euro.

Genom de föreslagna åtgärderna kan personalkostnaderna fås ner med uppskattningsvis 15—20 årsverken. Man kan avstå från de nuvarande lokalerna och flytta verksamheten till polishuset i Kouvola. Av den nuvarande personalen ska en personalstyrka motsvarande ca 25—30 årsverken övergå till den nya organisationen. Utskottet betonar att de personer som inte placeras i den nya organisationen ska ges arbetsuppgifter som motsvarar deras kompetens och erfarenhet på annat håll i polisens förvaltning med iakttagande av god personalpolitik.

Regionala enheter

Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland, Regionförvaltningsverket i Östra Finland och Regionförvaltningsverket i Norra Finland har ansvarsområden för polismänsverksamheten. Ansvarsområdena för polismänsverksamheten tillhör organisatoriskt sett regionförvaltningsverken men är i fråga om verksamheten och personaladministrationen en del av Polisstyrelsen. I mars 2012 motsvarade antalet anställda inom ansvarsområdena för polismänsverksamheten vid regionförvaltningsverken 27 årsverken.

Målet för regionförvaltningsreformen har varit att trygga att polisen fortfarande kan delta på regionförvaltningsnivå i myndighetssamarbete, samordning av beredskapen och utvärdering av tillgången till basservice. Regionförvaltningsverkens polisansvarsområden har dock principiellt endast skött uppgifter som hör till Polisstyrelsen, och andelen rent polisiära uppgifter på regionnivå som hör till regionförvaltningsmyndigheten har i praktiken konstaterats vara liten. Planeringen av beredskapen, liksom även det regionala myndighetssamarbetet, är praktiskt samarbete som hör till polisens operativa verksamhet och som den lokala polisens polisenheter redan nu bedriver med regionförvaltningsverken inom sitt område. I fråga om bedömningen av tillgängligheten till basservice anser utskottet att Polisstyrelsen kunde behålla sin nuvarande roll.

Utskottet anser det motiverat att den administrativa kopplingen mellan regionförvaltningsverkens och polisens ansvarsområden avvecklas och att ansvarsområdenas uppgifter i fortsättningen sköts av polisinsrättningarna och Polisstyrelsens i samarbete med regionförvaltningsverken. De anställda inom polisens ansvarsområden vid regionförvaltningsverken ska i administrativt hänseende övergå till Polisstyrelsen i fråga om sina arbetsuppgifter. Enligt uppgift till utskottet ska de anställda inom ansvarsområdena överföras till Polisstyrelsen med iakttagande av principen om pendlingsregion.

Polisstyrelsen

Om projektet Pora III verkställs som planerat innebär det att antalet enheter under Polisstyrel-

sen minskar från 29 till 14 (13 polisinsrättningar mindre, rörliga polisen och Polisens teknikcentral upphör som självständiga administrativa enheter). Utskottet anser det nödvändigt att reformprocessen också omfattar Polisstyrelsen, som även den har ålagts ett sparbeting om 2,4 miljoner euro på 2016 års nivå. Med färre polisenheter måste också Polisstyrelsens organisationsstruktur förnyas, Polisstyrelsens egna enheter måste bli färre och arbetssätten måste göras mer ändamålsenliga.

Utskottet understryker att Polisstyrelsen bör fokusera på sin kärnuppgift. Det är viktigt att polisenheterna under Polisstyrelsen får en starkt ledning för sin egen verksamhet genom utveckling av resultatstyrningen och att polisförvaltningens olika ledningsnivåer tillförsäkras en tydlig ansvarsfördelning. Enligt uppgift till utskottet ska Polisstyrelsens personalresurser minskas så att antalet årsverken inom uppgifterna för högsta ledningen minskar från knappa 150 till under 120. Utskottet anser att det behöver bedömas om verksamheten kan effektiviseras mer och om det går att åstadkomma en ännu större resursbesparing i polisens högsta ledning. Polisstyrelsen ska också i fortsättningen separat från uppgifterna för högsta ledningen ha en lotteri- och vapenförvaltningsenhet och en övervakningsenhet för säkerhetsbranschen samt som ny uppgift uppgifterna inom Polisens teknikcentral.

Polisstyrelsen är en central myndighet för inre säkerhet med betydande befogenheter. Polisöverdirektören har en stark ställning som högsta tjänsteman inom den finländska polisen. På senare tid har utnämningar till statens högsta tjänster såsom kanslichef vid ministerier gjorts på visstid. Utskottet föreslår med beaktande av polisöverdirektörens faktiska ställning att utnämning till tjänsten i fortsättningen ska göras på visstid. Antalet polisinsrättningar minskar genom Pora III-reformen från 24 till 11 polisdistrikt. Under dessa omständigheter anser utskottet att det är motiverat att inrikesministerierna i framtiden utnämner polischeferna vid den lokala polisen efter att ha hört polisöverdirektören. Förslaget gäller ännu inte den övergång till en ny struktur som ska genomföras i början av 2014.

Det är skäl att konstatera i sammanhanget att utredningsman Kari Salmi har gjort en separat tilläggsutredning om behovet av att utveckla strukturen på Polisstyrelsens och inrikesministeriets polisavdelnings förvaltning i februari 2013 (Inrikesministeriets publikation 7/2013). Dessutom är inrikesministeriets polisavdelning som en del av statsrådet föremål för projektet för att förnya centralförvaltningen. Projektets syfte är bl.a. att förenhetliga statsrådets politik-, lagstiftnings- och resursstyrning och att öka rörligheten för personalen och de ekonomiska resurserna.

Helsingfors polisinsrättnings särställning

Enligt 7 § i den gällande polisförvaltningslagen har polisinsrättningen i Helsingfors särskilda uppgifter som grundar sig på dess ställning som polisinsrättning i huvudstaden med dess speciella distrikt och på Polisstyrelsens föreskrifter.

I propositionen föreslås att regleringen ska ändras så att polisinsrättningen kan ha särskilda uppgifter som grundar sig på dess speciella distrikt eller på andra omständigheter. Polisstyrelsen bestämmer vilka frågor som ingår i polisinsrättningarnas särskilda uppgifter.

Förvaltningsutskottet ställer sig bakom förslaget eftersom också andra polisinsrättningar än den i Helsingfors kan ha särskilda uppgifter. Utskottet anser att det godkända lagförslaget inte innebär att Helsingfors polisinsrättnings särskilda betydelse som huvudstadens polisinsrättning skulle gå förlorad eller minska.

Ändring av passlagen

Utskottet föreslår att ingressen samt 6 och 10 § i propositionens lagförslag 3 ska ändras så att lagförslaget beaktar de ändringar i passlagen som trädde i kraft den 29 april 2013 (FvUB 4/2013 rd—RP 188/2012 rd).

Konsekvenser för personalen

Ovan behandlades personalkonsekvenserna för polisens olika enheter i fråga om varje enhet. I propositionen ingår också en separat del som behandlar personalkonsekvenser.

Förvaltningsutskottet understryker betydelsen av att god personalpolitik iakttas när det om-

fattande Pora III-projektet genomförs. Reformens innehåll konkretiseras uttryckligen vid genomförandefasen. Olika parter måste absolut tas med i beredningen av verkställandet och kommunikationen med personalen måste vara öppen och ske i realtid. Det måste satsas på arbetshälsan särskilt som omställningsprocessen är så pass krävande och dessutom långvarig jämförd med tidigare reformer. Den kan nämligen ställa både personalens välbefinnande och arbetsmotivation på prov. Man kan aldrig satsa för mycket på förändringsledarskap som stöd för personalen. Dessutom ska principiellt ingen få sänkt lön på grund av organisationsförändringen. Utnämningarna ska vara rättvisa och beslut ska vara baserade på operativa avvägningar.

Utskottet betonar också att de personalminskningar som ingår i sparmålen ska genomföras utan uppsägningar genom pensionsavgångar, annan avgång och genom att visstidsanställningar upphör.

Uppföljning och bedömning av reformerna

Det finländska polisarbetet värderas mycket högt. Enligt den polisbarometer som publicerades i januari i år är medborgarens tillit till polisen mycket hög i 48 procent av fallen och ganska hög i 44 procent av fallen. Utskottet anser att detta är utomordentligt viktig eftersom polisen är en viktig aktör både i fråga om den nationella inre säkerheten och medborgarnas egen känsla av säkerhet. En annan sak som barometern ger utslag för är att medborgarna uppenbart är bekymrade över försvagade polistjänster.

Utskottet anser att polisens verksamhetsförmåga, inklusive tillgängliga resurser och polisens behörighet, ovillkorligen måste tillgodoses. I slutet av senaste valperiod godkände riksdagen en ny polislagen (FvUB 42/2010 rd—RP 224/2010 rd) samt en förnyad förundersöknings- och tvångsmedelslagstiftning (LaUB 44/2010 rd—RP 222/2010 rd; 805/2011 och 806/2011). De träder i kraft i början av 2014 och inverkar väsentligt på polisens verksamhet med tonvikt på befogenheterna. Att få polisresurserna att räcka till har däremot för förvaltningsutskottet varit ett ständigt bekymmer som utskottet

har tagit upp årligen i sina utlåtanden om statsbudgeten. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering ska polistjänsterna tryggas i hela landet. Målet är att antalet poliser befasts på minst nuvarande nivå för hela valperioden.

I början av 2009 utarbetade en arbetsgrupp tillsatt av inrikesministeriet en långsiktig plan för polisens personalbehov. Syftet var att utarbeta grunder för beslut om att etablera polisens resursläge. I projektet, kallat poliisi 2020, beräknas fram till början av nästa decennium vilka resursmängder som behövs för olika uppgifter på den servicenivå som arbetsgruppen har fastställt (inrikesministeriets publikation 5/2009). Förvaltningsutskottet godkände i sitt ovan nämnda betänkande FvUB 42/2010 rd ett uttalande enligt vilket utskottet förutsätter att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det görs ett åtagande att efterleva den. Utskottet finner det angeläget att polisens verksamhet planeras långsiktigt och att polisen har ekonomiska och operativa resurser som är anpassade till uppgifterna och genom vilka den kan sköta sina uppgifter på ett adekvat sätt. Enligt tillgänglig statistik är Finlands antal poliser i relation till invånartalet minst bland EU:s medlemsländer.

Utskottet har gått in för att förordna att propositionen godkänns samt att såväl lagförslaget som de övriga reformerna inom Pora III-projektet ska genomföras. Omstruktureringen av polisens förvaltning har vid utfrågning av sakkunniga kritiserats enligt det ovan sagda, men också i avseenden som framgår mer specifikt i de skriftliga sakkunnigutlåtandena. Frågor som lyfts fram är bl.a. det realistiska i de beräknade besparingarna, framtiden för trafikövervakningen och arbetet för trafiksäkerheten samt tillgången till olika polistjänster i olika delar av landet.

Utskottet understryker att det med avseende på Pora III-projektet är avgörande att det genomförs med framgång, vilket också förutsätter att personalen engagerar sig i reformerna. Därför anser utskottet att det är nödvändigt att verkställandet av projektet Pora III följs upp med om-

sorg och att förvaltningsutskottet tillställs en skriftlig utredning om hur reformerna har verkställts före utgången av 2014 då åtminstone indikativa slutsatser och resultat bör finnas till hands. Då är det också nödvändigt att säkerställa att verkställandet av reformerna har inletts och förts vidare på ett riktigt sätt.

Utöver reformerna av polisens förvaltning gäller de utvecklingsåtgärder som för närvarande vidtas i vårt land enligt utskottets uppfattning myndighetssektorn för den inre säkerheten i sin helhet och andra aktörer. För närvarande pågår reformen av nödcentralerna, som bl.a. innebär att nödcentralerna blir färre till antalet och att nödcentralerna får ett nytt datasystem. Gränsbevakningsväsendets verksamhet påverkas t.ex. av att gränstrafiken ökar, nivån på gränskontrollen ska upprätthållas och att verksamheten ska anpassas till inrättningens ekonomiska resurser. Tullen har för sin del anpassat sina resurser till inskränkta ekonomiska förutsättningar under en längre tid och har nyligen förnyat sin förvaltningsstruktur. Utöver det ovan nämnda ska de myndigheter som har hand om den inre säkerheten också vara beredda på en eventuell visumfrihet för Ryssland. De regionala räddningsverken har utvecklat sina funktioner, och arbetet fortgår. Kommunerna har sin viktiga roll i säkerhetsplaneringen. Kommunborna hyser för sin del farhågor i fråga om säkerheten i vardagen. Dessutom bereds en lagändring som gäller den privata säkerhetsbranschen, som fortsatt utvidgas och som är ekonomiskt betydelsefull. Olika aktörer inom sektorn för inre säkerhet blir i detta läge föremål för många utmaningar, förväntningar och krav. De kan också vara sinsemellan olikartade.

Utöver det ovan sagda har förvaltningsutskottet i sitt utlåtande om statsrådets redogörelse om Finlands säkerhetspolitik 2012 fäst uppmärksamhet vid att den inre säkerheten behandlas sparsamt trots att redogörelsen har tagit till sig begreppet övergripande säkerhet (FvUU 4/2013 rd—SRR 6/2012 rd). Statsrådet fattade också ett principbeslut 2008 om ett program för den inre säkerheten. Programmets mellanrapport blev färdig 2011 (inrikesministeriets publikation

10/2011). Programmet för inre säkerhet som sträcker sig till 2015 har inte behandlats i riksdagen. Förvaltningsutskottet anser med hänvisning till det ovan sagda att det finns särskilt vägande skäl för att lämna en särskild redogörelse om den inre säkerheten till riksdagen för att den inre säkerhetens tillstånd jämte varierande frågor och utvecklingsåtgärder ska kunna granskas i ett brett perspektiv och med god täckning.

Förvaltningsutskottet föreslår därför att riksdagen förutsätter att regeringen

1) följer noggrant upp hur omstruktureringen av polisens förvaltning verkställs och

2) lämnar före utgången av 2014 till förvaltningsutskottet en utredning enligt 47 § 2 mom. i grundlagen om hur omstruktureringen av polisens förvaltning har verkställts inklusive uppnåendet av uppställda operativa och ekonomiska mål med särskild fokus på bl.a. trafikövervakning och arbetet för trafiksäkerheten samt tillgången till polisens tjänster i olika delar av landet och

3) lämnar före utgången av 2017 till riksdagen en övergripande och detaljerad redogörelse om den inre säkerhetens tillstånd, verksamhetsresultaten hos de myndigheter som har hand om den inre säkerheten och andra aktörer, behov och utmaningar i fråga om att utveckla verksamheterna samt om de långsiktigare ekonomiska och andra resurser som behövs för olika uppgifter (*Utskottets förslag till uttalande*).

Sammanfattning

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslag 1 och 2 samt 4—6 utan ändringar och lagförslag 3 med de ställningstaganden och ändringsförslag som framgår av betänkandet.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 1, 2 och 4—6 utan ändringar,

godkänner lagförslag 3 med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

godkänner ett uttalande (*Utskottets förslag till uttalande*).

Utskottets ändringsförslag

3.

Lag

om ändring av 6 och 10 § i passlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i passlagen (671/2006) 6 § 1 mom. och 10 § 2 mom., sådana de lyder i lag 303/2013, som följer:

6 §

Ansökan om pass

Ansökan om pass ska göras skriftligen och till ansökan ska fogas sökandens ansiktsbild, på vilken sökanden utan svårighet kan kännas igen. Sökanden ska personligen lämna in passansökan till en polisinrättning. Vid ansökan om pass ska sökanden som identifieringshandling uppvisa en giltig, av polisen utfärdad handling varav identiteten framgår. Om sökanden inte kan uppvisa en identifieringshandling, utför polisen identifieringen. (*Utesl.*)

10 §

Utfärdande av pass

Pass utfärdas av en polisinrättning. Pass för en finsk medborgare som *vistas* utomlands utfärdas av en finsk ambassad eller ett konsulat som leds av en utsänd tjänsteman eller någon annan finsk beskickning med en anställd finsk medborgare som utrikesministeriet har gett befogenhet att utfärda pass. Diplomypass och tjänstepass utfärdas av utrikesministeriet.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen

- 1) noggrant följer hur omstruktureringen av polisförvaltningen verkställs och
- 2) före utgången av 2014 till förvaltningsutskottet lämnar en utredning enligt 47 § 2 mom. i grundlagen om hur omstruktureringen av polisförvaltning-

en har verkställts, inklusive uppnåendet av uppställda operativa och ekonomiska mål, med särskilt fokus på bl.a. trafikövervakningen och arbetet för trafiksäkerheten samt tillgången till polisens tjänster i olika delar av landet, och

- 3) före utgången av 2017 till riksdagen lämnar en övergripande och detaljerad redogörelse om den inre säkerhetens

tillstånd, verksamhetsresultaten hos de myndigheter och andra aktörer som har hand om den inre säkerheten, utvecklingsbehov och utmaningar i fråga om

verksamheterna samt om de mer långsiktiga ekonomiska resurserna och andra resurser som behövs för olika uppgifter.

Helsingfors den 31 maj 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Maarit Feldt-Ranta /sd
medl. Heikki Autto /saml
Jussi Halla-aho /saf
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst
Mika Kari /sd

Elsi Katainen /cent
Timo V. Korhonen /cent
Outi Mäkelä /saml
Tapani Mäkinen /saml
Markku Mäntymaa /saml
Osmo Soininvaara /gröna
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.

RESERVATION

Motivering

Propositionen med förslag till lagar om ändring av polisförvaltningslagen och av vissa lagar som har samband med den (RP 15/2013 rd) går vidare med den till misslyckande dömda reformen av polisförvaltningen. Regeringen tror sig spara genom att se över polisförvaltningen. Att stänga lokala polisstationer och skrota rörliga polisens förvaltning ger i själva verket bara statistiska besparingar i antalet fasttagna brottslingar.

Vi undertecknade är särskilt oroliga för lagförslagets verkningar på rörliga polisens funktionsförmåga; enligt propositionen ska rörliga polisen läggas ned som självständig enhet och dess funktioner överförs till de lokala polisinsrättningarna.

Det kan vi inte godta. Rörliga polisen upprätthåller effektivt den allmänna säkerheten på vägar och vatten. Inte heller dess roll i bekämpningen av svart ekonomi ska förringas. Nedläggningen av rörliga polisen som administrativ organisation och överföringen av den till det övriga polisväsendet väcker en befogad oro för att övervakningen av väg- och sjötrafiken försämraras när rörliga polisens resurser, till följd av det sparbeting som statsförvaltningen i årtal utsatt polisväsendet för, oundvikligen måste användas för att täcka upp bristen på poliser på annat håll. Oroliga röster på fältet varnar redan om överföring av resurser från övervakningen av den allmänna trafiksäkerheten till andra polisuppgifter så snart det bara är möjligt.

Att skapa geografiskt större polisinsrättningar kan inte vara regeringens svar på medborgarnas uppfattning att polisen i dag inte är tillräckligt närvarande och inte kan förhindra trafikstörningar och höja den allmänna känslan av säkerhet. Det är viktigt att tillräckligt många poliser övervakar säkerheten på vägarna och till sjöss även i glesbygden. Och för det behövs fler polis-kontor.

I det fall att villkoren i lagens 9 § uppfylls kan statsrådet bevilja dispens från behörighetskraven i fråga om språkkunskaper. Om det bildas mycket stora polisdistrikt kan saken enligt vår mening inte lämnas beroende av ett dispensförfarande. Därför anser vi det viktigt att språkkunskapskraven på förordningsnivå justeras inom ramen för språklagstiftningen — åtminstone för en övergångsperiod — så att den som i dag är behörig för en viss tjänst inte förlorar sin behörighet från början av nästa år, i varje fall inte vid enheter vid den nuvarande polisinsrättningen. Dessutom anser vi att polismännens språkstudier måste ges konkret stöd särskilt där språkkunskapskraven blir striktare i samband med ändringar i förvaltningsindelningen.

Färre polisinsrättningar tvingar att centralisera polisservicen.

I projektet Pora III ingår också att minska antalet polisinsrättningar från 24 till 11. Den ändringen är tänkt att bli genomförd genom en statsförförordning.

Vi anser att minskningen får distrikten att svälla till den grad att polisservicen måste centraliseras. Saneringarna inom försvaret och Gränsbevakningsväsendet under den pågående valperioden försvårar myndighetssamarbetet särskilt i glesbygden. Det utgör ett allvarligt hot mot den inre säkerheten.

Förslag

Vi föreslår

*att lagförslag 1, 2 och 4 godkänns med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**),*

att lagförslag 3, 5 och 6 godkänns enligt betänkandet och

*att ett uttalande godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens ändringsförslag**1.****Lag****om ändring av polisförvaltningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i polisförvaltningslagen (110/1992) 4 § 3 mom., (*utesl.*) 13 § samt mellanrubriken före 13 §, *av dem* 4 § 3 mom. *sådan* det lyder i lag 497/2009, 13 § *sådan* den lyder i lag 100/2007 och mellanrubriken före 13 § *sådan* den lyder i lag 778/1997, samt
 ändras 1 § 2 mom., 6 § 2 mom. och 7 § 2 mom., sådana de lyder i lag 497/2009, som följer:

1 §

Polisförvaltningen och polisenheterna

— — — — —
 Riksomfattande enheter under Polisstyrelsen är centralkriminalpolisen, skyddspolisen, *rörliga polisen* och Polisyrkeshögskolan. Polisrättningen är lokal förvaltningsmyndighet under Polisstyrelsen. Polisenheter är Polisstyrelsen och enheterna under den.
 — — — — —

6 och 7 §
(Som i FvUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
 (1 mom. som i FvUB)
 När lagen träder i kraft läggs (*utesl.*) Polisens teknikcentral ned som *myndighet*. Ärenden som

är anhängiga vid Polisens teknikcentral, överförs till Polisstyrelsen för handläggning och avgörande. Polisstyrelsen ansvarar också för de avtal och övriga utfästelser samt de rättigheter och skyldigheter som rörliga polisen och Polisens teknikcentral förbundit sig till under sin verksamhetstid.

Tjänsten som (*utesl.*) direktör för Polisens teknikcentral överförs till ett annat ämbetsverk när lagen träder i kraft, om inte den tjänsteman som utnämnts till *den* har utnämnts till en tjänst vid det nya ämbetsverket eller till någon annan tjänst före ikraftträdandet. När lagen träder i kraft ändras benämningen på den tjänst som överförs och de uppgifter som hör till tjänsten till en tjänst vid det mottagande ämbetsverket.

(4 mom. som i FvUB)

2.**Lag****om ändring av 5 kap. 10 § i polislagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras i polislagen (872/2011) 5 kap. 10 § 3 mom. som följer:

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information*Allmänna bestämmelser*

10 §

Beslut om teleövervakning

som avses i 8 § 4 mom. Om ett ärende i andra fall än sådana som avses i 3 § inte tål uppskov, får en anhållningsberättigad polisman besluta om teleövervakningen till dess att chefen för centralkriminalpolisen, *skyddspolisen eller rörliga polisen* eller chefen för en polisinsättning har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till nämnda polisman så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

— — — — —
 Chefen för centralkriminalpolisen, *skyddspolisen eller rörliga polisen* eller chefen för en polisinsättning ska besluta om teleövervakning

— — — — —
 Ikraftträdandebestämmelsen
 (Som i FvUB)

4.**Lag****om ändring av 123 § i utlänningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i utlänningslagen (301/2004) 123 § 1 mom., sådant det lyder i lag 886/2011, som följer:

123 §

Beslut om tagande i förvar och placering av utlänningar som tagits i förvar

Beslut om tagande i förvar fattas inom polisen av en polisman som hör till befälet vid en polisinsättning eller vid centralkriminalpolisen, *skyddspolisen eller rörliga polisen* och inom gränsbevakningsväsendet av en anhållningsbe-

rättigad tjänsteman eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad. Den som tagits i förvar eller hans eller hennes lagliga företrädare ska meddelas grunden för tagandet i förvar.

— — — — —
 Ikraftträdandebestämmelsen
 (Som i FvUB)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att polisservice ska finnas tillgänglig på lika villkor

överallt i landet och att antalet polisinsättningar därför inte minskas.

Helsingfors den 31 maj 2013

Pirkko Mattila /saf
Jussi Halla-aho /saf
Reijo Hongisto /saf

Elsi Katainen /cent
Timo V. Korhonen /cent